

тиці. Наявні в Україні дослідження щодо вивчення стану корупції мають однакові теоретико-методологічні проблеми, серед яких: неможливість порівняти та співвіднести різні показники у часі; відсутність аналізу непрямих показників корупції, таких як інституціональні можливості та стимули для корупції; застосування переважно кількісних методів, що не дозволяє дослідити корупційні механізми та виявити корупційні ризики у різних сферах; відсутність системи оцінки ефективності антикорупційних заходів із мінімізації конкретних корупційних ризиків тощо.

Сьогодні в Україні, за підтримки міжнародних організацій, необхідно створити передумови для реалізації антикорупційних заходів щодо забезпечення дієвої протидії корупції, зокрема з виявлення причин та умов скоєння корупційних діянь, організації та проведення моніторингу потенційних корупційних ризиків у системі публічного управління, обґрунтування, розробки та впровадження антикорупційної стратегії держави.

Література

1. Варналій З.С. Теоретичні засади детінізації економіки України / З.С. Варналій // Вісник Вінницького політехнічного інституту. — 2014. — № 1. — С. 46–51.
2. Волошенко А.В. Шляхи до своєчасного виявлення і нейтралізації корупційних ризиків / А.В. Волошенко // Актуальні проблеми економіки. — 2015. — № 12 (174). — С. 312–321
3. Засади методології оцінювання рівня корупції в Україні [Електронний ресурс] / Інститут прикладних гуманітарних досліджень. — Режим доступу: http://www.iahr.com.ua/files/works_docs/16.pdf
4. Кожен третій українець готовий вийти на вулицю проти корупції [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ti-ukraine.org/news/2815.html>.
5. Корупція і тіньова економіка: політекономічний аспект : [монографія] / М.В. Фоміна, В.В. Приходько, М.Г. Каптуренко [та ін.] ; кер. авт. кол. і наук. ред. М.В. Фоміна. — Донецьк : Дон НУЕТ, 2012. — 333 с.
6. У МВФ оцінили вплив коупції ВВП України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ua.korrespondent.net/business/economics/4032172-u-mvf-otsinyly-vplyv-koruptsii-na-vvp-ukrainy>
7. USAID Anticorruption Strategy [Electronic resource]. — Access mode: http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/pdaca557.pdf.

*Тетяна ЖЕЛЮК**

ПІДВИЩЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасний розвиток національних економік супроводжується потребами забезпечення збалансованості, демаркації національних і наднаціональних викликів національній безпеці, врахування обмежень у реалізації публічної політики (міжнародні норми, правила і угоди, вплив провідних центрів економічної сили, вплив країн-сусідів, політика міжнародних організацій, діяльність ТНК, міжнародні фінансові ринки), формування нової регіональної політики, що вимагає узгодження регіональних інтересів, розробки спільних міжрегіональних політичних, економічних, культурних проектів. Саме тому в Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» (Указ Президента України від 12 сі-

* *ЖЕЛЮК Тетяна Леоніївна* — д.е.н., професор кафедри менеджменту та публічного управління, Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль, Україна, t.zheliuk@tneu.edu.ua

чня 2015 року № 5/2015) окреслені вектори сталого розвитку, безпеки, усунення територіальних дисбалансів, розвитку гуманітарного капіталу.

Вектор безпеки передбачає забезпечення гарантій безпеки держави, бізнесу та громадян, захищеності інвестицій і приватної власності. Україна має стати державою, що здатна захистити свої кордони та забезпечити мир не тільки на своїй території, а й у європейському регіоні. Визначальною основою безпеки має стати забезпечення чесного та неупередженого правосуддя, невідкладне проведення очищення влади на всіх рівнях і забезпечення впровадження ефективних механізмів протидії корупції. Особливу увагу потрібно приділити безпеці життя та здоров'я людини, що неможливо без ефективної медицини, захищеності соціально вразливих верств населення, безпечного стану довкілля і доступу до якісної питної води, безпечних харчових продуктів і промислових товарів.

Для дотримання даного вектору інститути публічного управління у тісній синергетиці органів державної влади, інститутів місцевого самоврядування та громадського сектору повинні працювати на забезпечення усіх складових (економічних, соціальних, гуманітарних, інформаційних, екологічних, військових) національної безпеки.

Держава має працювати на підвищення споживчого попиту та покращення інвестиційного клімату в руслі розвитку технологій п'ятого та шостого технологічних укладів, дерегуляцію і розвиток підприємництва; впровадження нових стандартів виробництва з метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції; виконання державного оборонного замовлення з метою забезпечення послідовного переозброєння Збройних Сил та інших військових формувань на нові зразки озброєння та військової техніки; модернізацію державного управління; проведення активної політики зайнятості для прискорення повернення робочої сили з-за кордону, нівелювання вимушеного безробіття, створення умов для зниження рівня неформальної зайнятості; подальше підвищення розміру соціальних стандартів, зокрема прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати (прожитковий мінімум України на 2019 рік становитиме з 1 грудня 2019 року 2027 гривень, тоді як у США \$1700; Польщі — 459 доларів; Німеччині — 670 євро; Канаді — 1855 канадських доларів)¹; реалізацію освітньої, пенсійної та медичної реформи; збереження й розвиток людського й соціального капіталу шляхом підвищення ефективності й стабільності соціального захисту, поліпшення якості й доступності освіти й медичного обслуговування; забезпечення регіональної стабільності.

Органи місцевого самоврядування на локальному рівні повинні забезпечувати цивільну безпеку, нівелювання різного роду конфліктів, збереження культурної спадщини, територіальну цілісність і громадську згоду.

Громадський сектор може і повинен себе проявити як активний інститут міжсекторної взаємодії, шляхом створення представницьких і дорадчих інститутів для конструктивної участі (громадська експертиза, публічне рейтингування, суспільний моніторинг, адвокати тощо) заінтересованої громадськості у виробленні публічної політики загалом і управлінні національною безпекою зокрема. Активний громадський сектор посилюватиме відповідність національної моделі публічного управління міжнародним стандартам з прав людини і зобов'язань Організації безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) (Кодексу належної практики участі громадськості у процесі прийняття рішень (2009 р.), Резолюції №1746 Парламентської Асамблеї (ПАРС) «Демократія в Європі: криза та перспективи» (2010 р.)). Окремою складовою функціональної ролі громадського сектору як публічного інституту у забезпеченні національної безпеки має

¹ В Україні прожитковий мінімум нерозривно пов'язаний з розміром мінімально допустимої заробітної плати, на заході це скоріше «споживчий кошик». У західноєвропейських країнах споживчий кошик — це товари середньої та високої якості, в Україні він включає лише товари з найменшим цінником, тобто включається лише те, що по суті зможе дозволити собі українець з мінімальним достатком. Більш того, у Європі споживчий кошик включає не лише мінімальний перелік продуктів харчування, які потрібні для життя, але і інші товари, які необхідні для більш-менш комфортного життя. У їх перелік входять: поїздки на таксі; харчування домашніх улюбленців; косметичні послуги; якісний алкоголь; культурний відпочинок.

бути протидія корупції, яка обмежує права людини, підриває авторитет державних структур і стримує розвиток соціального прогресу.

Основними критеріями ефективності управління національною безпекою має бути здатність публічних інститутів забезпечувати: управління загрозами та небезпеками, прогресивний розвиток українських національних інтересів, джерел духовного і внутрішнього добробуту народу України, збереження та розвиток людського потенціалу, покращення якості життя людей, у сприятливому, захищеному від будь-якої агресії, політично стабільному, екологічно чистому, високо інтелектуальному, здоровому соціально-економічному середовищі. А це, в свою чергу, забезпечить конкурентоздатність країни у майбутньому.

*Володимир КИРИЛЕНКО**

КОМПЛЕМЕНТАРНА МОДЕЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Формування і розвиток економічної системи прямо пов'язані з економічною безпекою, без якої не можливий розвиток, і навпаки: економічна безпека — це такий стан економічної системи, відтворення її внутрішніх і зовнішніх зв'язків, що зумовлює її здатність до виживання та розвитку за несприятливих умов, і насамперед — це також здатність влади створювати механізм реалізації національних інтересів економічною системою та забезпечувати суспільно-політичну стабільність [2, с. 14-15].

Вважаємо доцільним, визначаючи безпеку, враховувати прагнення системи (економічної) до збереження рівноваги, тому що це дасть змогу розглянути весь діапазон можливих станів системи (економічної) від нормального функціонуєчої, працездатної до непрацездатної, що руйнується. У зв'язку з цим безпеку можна визначити як процес досягнення такого рівноважного стану системи (економічної), за якого відсутні фактори, що створюють небезпеку її руйнування (збереження незалежності, надійності, цілісності тощо). Тобто безпека будь-якого досліджуваного об'єкта свідчить про те, що він у змозі вирішити завдання, що стоять перед ним, а у разі виникнення різного роду непередбачуваних обставин, небезпек або загроз спроможний від них захиститися або відновити свою працездатність. Основною мірою гарантування безпеки може виступати моніторинг загроз (факторів), що призводять до порушення рівноваги (контроль за ефективністю використання природних, трудових, інвестиційних, матеріальних та інших ресурсів; підвищення якості продукції, робіт, послуг, монополізація виробництва тощо).

Безпека будь-якої системи, що саморозвивається (економічної в тому числі), досягається за рахунок збереження певного рівня («захисту») і розвитку («нападу»). Зрозуміло, що та чи інша діяльність, яка забезпечує виживання, визначається різними обставинами і насамперед потенціалом розвитку нації. Нездатність того чи іншого суспільства унаслідок втрати творчих сил, енергії, можливостей відповісти на «виклик історії» позбавляє його ефективної життєдіяльності і врешті зумовлює його зникнення з історичної сцени.

Структурно комплементарна модель національної економічної безпеки має складатися з:

— моделі формування системи економічної безпеки, яка структурно включає: діюче законодавство, що регулює забезпечення економічної безпеки; національні інтере-

* **КИРИЛЕНКО Володимир Іванович** — д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної теорії ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна, kyrylenko.v.i@gmail.com